

Struktur för ökad motståndskraft SOU 2021:25

Sundsvalls kommun har beretts möjligheten att lämna synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet Struktur för ökad motståndskraft.

Sammanfattning

Sundsvalls kommun är sammantaget positivt inställd till den linje som utredningen föreslår men menar att det tillsammans med denna ambitionshöjning också behöver följa med extern finansiering. Sundsvalls kommun ser en fara med att hänvisa till att ambitionshöjningen ska rymmas inom kommunernas ordinarie verksamhet. Med en sådan inställning finns en risk att den önskade ambitionshöjningen uteblir eller i vart fall blir mer begränsad än vad den annars kulle kunna bli. Sverige är ett avlångt land med 290 kommuner med väldigt varierande förutsättningar. För att kunna svara upp mot den upplevt önskade ambitionsnivån samt för att kunna bygga upp en över landet likvärdig och långsiktig hantering av fredstida krissituationer samt höjd beredskap behövs stöd både ekonomisk samt kompetensmässigt i form av utbildningsstöd etc.

10. Civilområden och en högre regional ledning	När det gäller förslaget om att införa civilområden och en högre regional ledning med allt vad det föreslås innebära så ser Sundsvalls kommun inte helt oproblematiske på de inskränkningar i det kommunala och regionala självstyret som förslaget kommer medföra. Så som Sundsvalls kommun ser det finns det ett behov av en djupare analys av innebörden av vad de inskränkningar som föreslås kommer medföra för kommun och region på sikt, än vad som framgår av utredningen.
10.1 Civilområden inrättas	Utredningen föreslår att sex civilområden inrättas varav ett kallas för norra civilområdet, bestående av Jämtlands län, Norrbottens län, Västerbottens län, Västernorrlands län. När det gäller det norra civilområdet så kan konstateras att området kommer att omfatta omkring 55 procent av Sveriges yta samtidigt som endast omkring 10 procent av befolkningen är bosatt inom området. Den stora geografiska ytan

Datum
2021-05-19

Ärende
KS-2021-00331

	<p>tillsammans med den låga befolkningstätheten kommer ställa andra krav på området än vad som gäller för de områden som är mer tätbefolkade och mindre geografiskt vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.</p> <p>För att både kunna upprätthålla och svara upp mot den ambitionshöjning som föreslås så är det Sundsvalls kommuns uppfattning att det kommer behöva tillskjutas medel. Att hänvisa till att</p>
<p>10.2 En ledning för civilområdena inrättas</p>	<p>Utredningen föreslår att en ledning inrättas för vart och ett av civilområdena. Motiveringen till ovanstående förslag är bland annat att statliga myndigheter med viktiga uppgifter inom totalförsvaret har svårt att upprätta och upprätthålla tillräckliga kontakter och samordna sin verksamhet med länsstyrelserna.</p> <p>Samtidigt som utredningen konstaterar att det brister i kommunikationen mellan de 21 länsstyrelserna statliga myndigheter så föreslås länsstyrelserna få behålla sitt områdesansvar samt vara sammanhållande och stödjande inom krisberedskap och civilt försvar i respektive län.</p> <p>Så som Sundsvalls kommun ser det så finns en risk för att den föreslagna konstruktionen med ytterligare ett mellanled i kommunikationen inte uppnår den enhetliga inriktning på arbetet i totalförsvarets olika delar och en ändamålsenlig användning av civila och militära resurser som förslaget eftersträvar.</p> <p>Sundsvalls kommun noterar att förslaget om en högre regional ledning bedöms innebära årliga kostnader om ca 123 miljoner kronor. Så som Sundsvalls kommun ser det så blir denna kostnad svår att motivera om det inte samtidigt öppnas upp en möjlighet för kommunerna att öka takten i sina förberedelser. Om man från statligt håll önskar se</p>

Datum
2021-05-19

Ärende
KS-2021-00331

	<p>en ökad förmåga på regional och lokal nivå så behöver resurserna riktas dit och inte till ännu en statlig nivå.</p>
<p>10.4.2 Civilområdeschefens generella uppgifter avseende planering och förberedelser för civilt försvar</p>	<p>När det gäller arbetet med att ta fram, besluta och förvalta en gemensam grundsyn för civilområdet och militärregionen så är det Sundsvalls kommuns bedömning att det borde övervägas om inte kommunens syn borde beaktas mer direkt än genom att ha länsstyrelsen som mellanled, särskilt med beaktande av att kommunerna ansvarar för flera samhällsviktiga verksamheter och har ett direkt ansvar gentemot invånarna. Så som Sundsvalls kommun ser det så skulle det finnas ett stort mervärde i att låta säkerhetsskyddschef-/beredskapssamordnare från kommunen vara med i arbetet.</p>
<p>14.2 Resursfördelning och ledningsförmåga</p>	<p>Sundsvalls kommun ser det som positivt att utgå från två klasser utifrån militärstrategiska viktiga områden. Även att kommunerna i fråga kan ha en ökat samverkan med Försvarsmakten utifrån militärstrategisk läge. Samt att kommunen har det geografiska områdesansvaret. Detta blir också positivt utifrån ledningsförmåga utifrån både det civila försvaret med också det militära. Samverkan och tätt arbete utifrån ledning, både när det gäller det militära men också det civila försvaret.</p>
<p>14.3.3 Fredstida krissituation ersätter extraordinär händelse</p>	<p>Sundsvalls kommun ställer sig initialt positiv till att ändra från extra ordinär händelse till fredstida krissituation.</p>

Datum
2021-05-19

Ärende
KS-2021-00331

	<p>Sundsvalls kommun ser dock en risk för att mängden av kriterier som räknas upp för en fredstida krissituation kan komma att motverka det tänkta syftet med ändringen.</p> <p>Sundsvalls kommun upplever vidare att det saknas en koppling mellan begreppet fredstida krissituation och arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser samt den finansiering som kommunerna får för arbetet med krisberedskap.</p>
14.4.3 Förberedelser för höjd beredskap	<p>För att beakta totalförsvarets krav och kommuners arbete med krigsorganisation, utbildning, övning planering krävs ökad finansiering. En kommun är stor och komplex, (de större), administrera, analysera och planera inom totalförsvaret kräver mycket resurser och finansiering. Detta för att kunna höja sin beredskap samt bedriva den kommunala verksamheten under höjd beredskap.</p> <p>Så som Sundsvalls kommun ser det så finns en risk för att kravet på att förberedelser ska genomföras i samverkan med andra kommer det bli kostnadsdrivande med de nya kraven på säkerhetsskyddsavtal.</p> <p>Sundsvalls kommun anser vidare att skrivningen om att kommunerna ska beakta totalförsvarets krav att lokalt omsätta den av riksdagen beslutade försvarspolitiska inriktningen blir en mer eller mindre omöjlig uppgift för kommunerna om det inte samtidigt tillförs finansiering.</p>
14.4.4 Utbildning och övning	<p>Sundsvalls kommun ställer sig positiv till förslaget om att utbildning och övning ska kopplas både till uppgifter vid fredstida krissituationer och till höjd beredskap.</p> <p>Med beaktande av det just handlar om kris och undantagshändelser där behovet kommer vara</p>

Datum
2021-05-19

Ärende
KS-2021-00331

	<p>extra stort för att kunna agera snabbt så utgör bra förberedelse genom utbildning och övning en nyckelfråga.</p> <p>Sundsvalls kommun vill dock flagga för att det mellan landets kommuner råder väldigt olika förutsättningar varför det finns ett stort behov av stöd från nationellt håll, båda ekonomiskt men också utbildningsmässigt (framtagande av utbildningsmaterial etc.) för att alla kommuner ska få så likvärdiga förutsättningar som möjligt.</p>
14.5.1 Krisledningsnämnd	<p>Ingrepp i det kommunala självstyret</p> <p>Utredningen föreslår ett tillägg i den nya lagen varav det framgår att det är styrelsen som ska utgöra krisledningsnämnd, om inte fullmäktige beslutar om annat.</p> <p>Att i lag peka ut hur kommunen ska organisera sig är en stor inskränkning i det kommunala självstyret och frånsteget bör därför vara ordentligt motiverad. Så som Sundsvalls kommun ser det så saknas tillräckliga argument i utredningen för att motivera en sådan inskränkning som föreslås. Sundsvalls kommun delar utredningens bedömning om att aktiveringen av krisledningsnämnden är en ytterst ingripande åtgärd och att denna ska tillgripas sparsamt. Dock så saknas, enligt Sundsvalls kommuns bedömning, stöd för att krisledningsnämnden skulle ha aktiverats felaktigt eller att information skulle fallit bort.</p> <p>Så som Sundsvalls kommun ser det så borde kommunerna även vid en ny lag få behålla mandatet att besluta om vilken nämnd som ska utgöra krisledningsnämnd i kommunen. De avgränsningar som tas upp i lagen kopplat till bland annat fullmäktige är så som Sundsvalls kommun ser det tillräckligt för att säkerställa att</p>

Datum
2021-05-19

Ärende
KS-2021-00331

	<p>krisledningsnämnden aktiveras på ett så korrekt sätt som möjligt.</p> <p>Sammanfattningsvis så anser Sundsvalls kommun att det ingrepp i det kommunala självstyret som lagförslaget innebär inte möts upp av en större vinst varför det kommunala självstyret borde ges företräde.</p> <p>Särskilda skäl</p> <p>Utredningen föreslår vidare att det ska finnas en möjlighet för fullmäktige, om det finns särskilda skäl, att besluta att någon annan nämnd än styrelsen ska vara krisledningsnämnd.</p> <p>Utredningen lämnar inget förslag på vad som kan anses utgöra särskilda skäl. Men tanke på grunden för skapandet av huvudregeln med styrelsen som krisledningsnämnd så kunde det ha varit av värde att minska tolkningsutrymmet för att välja en annan nämnd än styrelsen.</p>
<p>14.5.2 När ska krisledningsnämnden träda i funktion?</p>	<p>Utredningen föreslår ett tillägg där ordförande vid bedömningen om krisledningsnämnden ska aktiveras särskilt ska beaktas behovet av att vidta effektiva åtgärder för att:</p> <ul style="list-style-type: none">- förhindra eller åtgärda allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner- skydda människors liv och hälsa, utöver insatser inom statlig eller kommunal räddningstjänst. <p>Så som Sundsvalls kommun ser det så utgör en situation där de ordinarie beslutsstrukturerna inte räcker till för att hantera den extraordinära händelsen ett typexempel på när</p>

Datum
2021-05-19

Ärende
KS-2021-00331

krisledningsnämnden bör aktiveras. Behovet av att kunna fatta snabba beslut är central. Att i lagen då lägga till ytterligare bedömningsmoment riskerar som Sundsvalls kommun ser det att komplicera processen.

Så som Sundsvalls kommun ser det är föreslagen skrivning i 2 § 1 st. tillräckligt. Specificeringen i st. 2 bör därför utgå.

När det gäller uppdelningen av tidigare 3 § till två paragrafer i den nya lagen så har vice ordförandes rätt att ersätta ordförande placerats på ett sådant sätt att det går att läsa skrivningen som så att vice ordförande endast får ersätta ordförande när det gäller beslut inom krisledningsnämndens verksamhet (3 §) och inte när det gäller vid beslut om att aktivera krisledningsnämnden (2 §).

För att undvika ovanstående möjlighet till tolkningsutrymme föreslår Sundsvalls kommun att man slår samman 2-3 §§ motsvarande hur det är formulerat i den nu gällande lagen, dvs.

Krisledningsnämndens verksamhet

x § *Ordföranden i krisledningsnämnden bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar i sådana fall att så skall ske.*

Ordföranden får besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska därefter snarast anmälas till nämnden.

Har ordföranden i krisledningsnämnden förhinder träder vice ordföranden i dennes ställe.

Datum
2021-05-19

Ärende
KS-2021-00331

14.6 Kommunernas geografiska områdesansvar	<p>När det gäller det geografiska områdesansvaret så är det ett antal behov som Sundsvalls kommun skulle vilja trycka på.</p> <p>Bland annat ett behov av ökad samverkan mellan bland annat det civila försvaret och det militära försvaret.</p> <p>Ett behov för kommunerna på säkerhetssidan ska kunna ta del av hotbildsunderlag för att kunna beredskapsplanera på bästa möjliga sätt.</p> <p>Behov av ökad samverkan inom det geografiska områdesansvaret mellan kommun och myndigheter inom området, t.ex. genom upprättande av samverkansgrupper inom geografiska området, vilket utgör en naturlig väg in till myndigheterna.</p> <p>Behov av ett system att kommunicera säkert med mellan kommuner och myndigheter, generellt över Sverige.</p> <p>Avslutningsvis Så anser Sundsvalls kommun att det föreligger ett behov av extra finansiering till kommunerna om en höjd ambitionsnivå vad gäller planering och förberedelse ska kunna genomföras på allvar.</p>
---	---